

Εκθέσεις «Υπηρεσιακής Ικανότητας» των Νηπιαγωγών Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Δράμας (1920-1960)

Κατερίνα Σαραφίδου, *Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής*

Κωνσταντίνος Μαργαριτόπουλος, *Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε. Δράμας*

Περίληψη

Ο θεσμός του επιθεωρητή αποτέλεσε έναν από τους μακροβιότερους θεσμούς στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης και ο ρόλος του διαμορφώνεται βάσει των εκάστοτε πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συντεταγμένων. Στην παρούσα έρευνα προσπαθούμε να προσεγγίσουμε, ιστορικά, στοιχεία, όπως η κατάρτιση των νηπιαγωγών στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα και τα κριτήρια με τα οποία αξιολογούσαν οι επιθεωρητές την εποχή εκείνη.

Το εγχείρημά μας στηρίζεται στην καταγραφή, μελέτη, κατηγοριοποίηση των ιστορικών στοιχείων από πρωτογενή γραπτή πηγή, τις Εκθέσεις Υπηρεσιακής Ικανότητας του Διδακτικού Προσωπικού της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Δράμας (1920-1960) και στη στατιστική ανάλυση όσων ευρημάτων προέκυψαν από την επεξεργασία τους.

Εισαγωγή

Η εξέλιξη της προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα παρουσιάζει πολλά κοινά σημεία με την εξέλιξη της δημοτικής εκπαίδευσης, αλλά και ιδιαιτερότητες. Ως

Η δρ Κατερίνα Σαραφίδου είναι Σχολική Σύμβουλος 39^{ης} Περιφέρειας Προσχολικής Αγωγής. Ο κ. Κωνσταντίνος Μαργαριτόπουλος είναι Σχολικός Σύμβουλος 3^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής Εκπαίδευσης Νομού Δράμας.

εκπαίδευση που απευθύνεται σε πολύ μικρά παιδιά, αλλά και ως μη υποχρεωτική μέχρι πρότινος, βρίσκεται πάντα στο μεταίχμιο του ενδιαφέροντος. Ο θεσμός του επιθεωρητή, επίσης, αποτέλεσε έναν από τους μακροβιότερους θεσμούς στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης¹. Η εκπαιδευτική πολιτική εξακολουθεί να ασκείται από τον ίδιο κρατικό φορέα και κύριοι συντελεστές για την παραλαβή και εκτέλεση των υπουργικών αποφάσεων, διατάξεων, νόμων, διοικητικών ρυθμίσεων και άλλων, είναι τα εποπτικά όργανα, παλαιότερα οι Επόπτες εκπαίδευσης και οι Επιθεωρητές² και σήμερα οι Προϊστάμενοι Διεύθυνσης και Σχολικοί Σύμβουλοι³. Ο θεσμός του Επιθεωρητή εμφανίστηκε στον νόμο «περί Δημοτικών σχολείων» του 1834⁴ και η ενεργή παρουσία του ξεπερνάει σε χρονική διάρκεια τον έναν αιώνα. Ο ρόλος του επιθεωρητή επηρεάζεται από τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συντεταγμένες, οι οποίες τις περισσότερες φορές προσδίδουν και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην επιτέλεση του ρόλου, που δεν περιορίζεται στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού θεσμού, αλλά εκλαμβάνει και πολιτική διάσταση. Στην περίοδο από το 1919-1958 ο ρόλος των Επιθεωρητών στον συγκεντρωτικό μηχανισμό της εκπαίδευσης είναι οργανωτικός, διοικητικός και εποπτικός⁵. Η επόμενη μεταβολή σε σχέση με τον θεσμό του Επιθεωρητή επιχειρείται κατά τη διάρκεια της δικτατορίας⁶, όταν αποφασίζεται ότι η διοίκηση και η εποπτεία στην εκπαίδευση θα ασκείται από τον Υπουργό Παιδείας με τη συμβολή πέντε επάλληλων αρχών, τον Διευθυντή του σχολείου, τον Επιθεωρητή, τον Νομαρχιακό Επιθεωρητή, τον Γενικό Επιθεωρητή και τον Εκπαιδευτικό Σύμβουλο. Οι Επιθεωρητές αναλαμβάνουν να πετύχουν μια φιλοδικτατορική διαπαιδαγώγηση των μαθητών, *αστυνομεύοντας και*

1. Ο θεσμός του επιθεωρητού εμφανίστηκε στον Ν. *Περί Δημοτικών Σχολείων* 1834, βλ. Χρ. Λέφας (1942), *Ιστορία της Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

2. Χρ. Φράγκος, (1985-1986), Από τον επιθεωρητή στο σχολικό σύμβουλο, *Τα εκπαιδευτικά* (1), 35-42.

3. Γ. Ιορδανίδης, (2002), *Ο ρόλος του Προϊσταμένου Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

4. Ν. 6/2/1834, (Ε.τ.Κ. 11/3-3-1834 άρθ. 53-55): Σύμφωνα με νόμο, την εποπτεία και διοίκηση της δημοτικής εκπαίδευσης ασκούσε ο Υπουργός Παιδείας μέσω της λειτουργίας πέντε επάλληλων αρχών, του Νομαρχιακού ή Επαρχιακού δημοδιδασκάλου, της Επιτόπιας Εφορευτικής Επιτροπής, της Επαρχιακής και Νομαρχιακής Εφορευτικής Επιτροπής, των Επαρχών και των Νομαρχών και του Γενικού Επιθεωρητή των δημοτικών σχολείων. Ο Γενικός Επιθεωρητής είχε τη γενική εποπτεία των σχολείων, τα οποία επισκεπτόταν μία φορά τον χρόνο και ασκούσε πειθαρχική εξουσία στους δασκάλους.

5. Βλ. Β. Ανδρονόπουλος και Μ. Μαθιουδάκης, (1998), *Νεοελληνική διοικητική ιστορία στο Διοικητική Μεταρρύθμιση*, Αθήνα.

6. Ν.Δ.651/1970.

αλλοτριώνοντας το σχολείο⁷. Το σύστημα αυτό του πολλαπλού επιθεωρητισμού θεωρήθηκε καταπιεστικό από μεγάλη μερίδα του εκπαιδευτικού κόσμου⁸. Έχει ενδιαφέρον, λοιπόν, να προσεγγίσει κανείς ιστορικά, στο πλαίσιο μιας έρευνας, στοιχεία, όπως η κατάρτιση των νηπιαγωγών της εκπαιδευτικής περιφέρειας του Ν. Δράμας στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα και ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης των τότε επιθεωρητών.

Το συγκεκριμένο ερευνητικό υλικό προέρχεται από τους Ατομικούς Φακέλους, τις Εκθέσεις Υπηρεσιακής Ικανότητας του Διδακτικού Προσωπικού της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Δράμας (1920-1960) και επομένως αναφέρεται στα εκπαιδευτικά δρώμενα της περιοχής. Το υλικό περιλαμβάνει «ατομικά στοιχεία αξιολογούμενου, ουσιαστικά προσόντα, στοιχεία ήθους και χαρακτήρος συμπεριφορά, επιστημονική κατάρτιση, πνευματικά προσόντα, ηγετικά προσόντα, υπηρεσιακή ευσυνειδησία...», δείχτες, δηλαδή, αξιολόγησης των αντίστοιχων Επιθεωρητών της εποχής αυτής. Το εγχείρημά μας στηρίζεται στην καταγραφή, μελέτη, κατηγοριοποίηση των ιστορικών στοιχείων από πρωτογενή γραπτή ιστορική πηγή, τα αρχεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Δράμας και στη στατιστική ανάλυση των ευρημάτων από την επεξεργασία αυτών. Για την ανάδειξη της ιστορικής γνώσης το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται κυρίως στην ανάλυση των κριτηρίων βάσει των οποίων γίνεται η αξιολόγηση των νηπιαγωγών την περίοδο αυτή, όπου προβάλλονται σημαντικά ιστορικο-κοινωνικο-εκπαιδευτικά ζητήματα. Αναδεικνύονται οι σχέσεις που διαμορφώνονται ανάμεσα στους φορείς/επιθεωρητές της αξιολόγησης, στους δέκτες/εκπαιδευτικούς και στο μέσο που πραγματώνεται η ίδια η αξιολόγηση ως διαδικασία. Μέσα από την έρευνα προσπαθούμε να διακρίνουμε πόσο εισέρχεται η αξιολόγηση σε θέματα καθημερινότητας της εργασίας και στην αντικειμενοποίηση των αξιολογούμενων και αν η αξιολόγηση υποτάσσεται σε συγκεκριμένα πρότυπα.

Ιστορικο-κοινωνικά δεδομένα

Αρκετά νωρίς σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το 1895 με τον νόμο ΒΤΜ⁹ αναγνωρίζονται τα νηπιαγωγεία ως μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, καθορίζονται τα προσόντα του διδακτικού προσωπικού και προσδιορίζεται η ηλικία των

7. Φ. Τουλουπής, (1985), *Για τη δημοκρατία στη Δημοτική Εκπαίδευση. Άρθρα και μελετήματα δημοκρατικής παιδείας*, Σμυρνιωτάκης, Αθήνα, σ. 50.

8. Α. Καραφύλλης, (2002), Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης στην περίοδο της Δικτατορίας (1967-1974) σύμφωνα με τις εκθέσεις υπηρεσιακής ικανότητας εκπαιδευτικών λειτουργών δημοτικής εκπαίδευσης, *Αντιτετράδια της εκπαίδευσης*, 60-61, σ. 104-109.

9. Άρθρο 1 έως 3.

μικρών παιδιών που θα φοιτούν σ' αυτά. Δεν ιδρύονται όμως νηπιαγωγεία¹⁰. Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών λειτουργεί από το τέλος του 19^{ου} αι. (1897) και αναγνωρίζεται από το κράτος το 1904 με βασιλικό διάταγμα. Μέχρι το 1908 αναπτύσσεται σε διτάξιο, ενώ από το επόμενο έτος προστίθεται άλλη μία τάξη. Το 1914 το κράτος αναλαμβάνει την ίδρυση και τη λειτουργία δημόσιων νηπιαγωγείων και διδασκαλείων νηπιαγωγών με δύο τάξεις. Το 1929 ιδρύθηκαν και λειτούργησαν επτά (7) Διδασκαλεία νηπιαγωγών. Το 1929¹¹ τα Διδασκαλεία νηπιαγωγών αναμορφώθηκαν και περιλάμβαναν τέσσερις τάξεις. Ως το 1940 λειτούργησαν έξι (6). Μετά το 1942 δημιουργήθηκαν τα πρώτα τμήματα νηπιαγωγών μονοετούς φοίτησης στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες¹².

Αναφορικά με την εποπτεία των νηπιαγωγείων και των νηπιαγωγών, αυτή είναι κοινή με της δημοτικής εκπαίδευσης και καθορίζεται από την εκπαιδευτική νομοθεσία της δημοτικής εκπαίδευσης. Θεσμικά διαχωρίζεται μόλις το 1959, όταν ορίζονται δύο θέσεις επιθεωρητριών νηπιαγωγείων (από τις 151 δημοτικής)¹³.

Ο θεσμός των νηπιαγωγείων υιοθετήθηκε νωρίτερα στον εξωελλαδικό χώρο των ελληνικών κοινοτήτων απ' ό,τι στον ελλαδικό κι αυτό γιατί κυρίως εξυπηρέτούσε εθνικές ανάγκες, όπως η διαφύλαξη της ελληνικής γλώσσας σε περιοχές με μικτό πληθυσμό¹⁴. Το δίκτυο των νηπιαγωγείων στις δεκαετίες 1940, 1950, 1960, είναι άνισα κατανομημένο στην ελληνική επικράτεια. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών λειτουργεί στη Μακεδονία και κατόπιν στην Ήπειρο. Το 1932-33 τα νηπιαγωγεία και τα παιδιά που φοιτούν σε αυτά καλύπτουν τα τρία τέταρτα του συνολικού αριθμού των παιδιών της χώρας. Μέχρι το 1940 ο αριθμός των νηπιαγωγείων διπλασιάστηκε σε όλη την Ελλάδα, ενώ κατά την περίοδο της κατοχής ο θεσμός επλήγη περισσότερο από τις άλλες βαθμίδες¹⁵. Μεταπολεμικά ο αριθμός των νηπιαγωγείων και των παιδιών παρουσιάζει μια σταθερή αύξηση και ισόρροπη κατανομή σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας¹⁶.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ο ελληνισμός των Σερρών, της Καβάλας και της Δράμας παρουσίαζε σπουδαιότατη εκπαιδευτική δράση. Την ίδια εποχή λειτουργούν στην περιοχή του Ν. Δράμας νηπιαγωγεία στη Δράμα, στη Χωριστή, στο Δοξάτο και στο Κ. Νευροκόπι, όπου παρατηρείται, σύμφωνα με τους μελε-

10. Θ. Τσεσμετζή, (1991 α & β), *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 2, σ. 11-12 και 3, σ. 6-12, όπου και η σχετική βιβλιογραφία.

11. Ν. 4346/1929.

12. Ν. 2355/1953, Ν. 526/1948.

13. Ν. 3997/1959.

14. Χ. Χαρίτος, (1998), *Το ελληνικό νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*, Αθήνα: Gutenberg, σ. 87.

15. Ο.π., σ. 222-3.

16. Θ. Τσεσμετζή, (2003), *Εικόνες της Προσχολικής Αγωγής, Γέφυρες*, 8, σ. 20-28.

τητές, αξιόλογη εκπαιδευτική ανάπτυξη¹⁷. Τα ελληνικά σχολεία της Δράμας χρονολογούνται από πολύ παλαιότερα, από το 1840¹⁸. *Η είσοδος του 20ού αι. ήταν για τη Δράμα και την περιοχή της η χαραυγή μιας έντονης πνευματικής αναγέννησης*..¹⁹, στην οποία συνέβαλαν ο μητροπολίτης Δράμας Χρυσόστομος, το μεγάλο ενδιαφέρον των κατοίκων της περιοχής για παιδεία, αλλά και οι φιλοπροοδευτικοί σύλλογοι και αδελφότητες στον Ν. Δράμας²⁰. Από το 1919 και μετά συναντούμε μεγάλο αριθμό νηπιαγωγείων σε πολλά χωριά της περιοχής, περίπου τριάντα επτά (37).

Δείγμα: Ατομικοί Φάκελοι

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 27 Ατομικοί Φάκελοι νηπιαγωγών που βρέθηκαν στα αρχεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Δράμας κατά την περίοδο 1919-1958. Από αυτούς 24 περιείχαν τα «ατομικά βιβλιάρια δημοδιδασκαλίας», όπως ονομάζονταν, ενώ 3 ατομικοί φάκελοι βρέθηκαν χωρίς ατομικά βιβλιάρια.

Κάθε ατομικός φάκελος περιείχε 7 υποφακέλους με τα εξής στοιχεία:

α) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ Α'	Προσόντα - πτυχία
β) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ Β'	Αστική - οικογενειακή κ.τ.λ. κατάστασις
γ) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ Γ'	Υπαλληλική σταδιοδρομία
(διορισμοί - μεταθέσεις - αποσπάσεις -
προαγωγές - επιδόματα)
δ) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ Δ'	Ηθικά αμοιβαί - ποιναι - νομμοφροσύνη
ε) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ Ε'	Υπηρεσιακή ικανότης
στ) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ ΣΤ'	Άδειαι - νοσηλεία
ζ) ΥΠΟΦΑΚΕΛΟΣ Ζ'	Διάφορα

Το ατομικό βιβλιάριο δημοδιδασκαλίας συμπεριλάμβανε στις 30 σελίδες του, περιληπτικά, όλα τα ανωτέρω. Στο εξώφυλλο σημειώνονται τα στοιχεία της νηπιαγωγού (επώνυμο - όνομα - όνομα πατρός) με τον αύξοντα αριθμό του ατομικού

17. Κ. Α. Βακαλόπουλος, (1990), *Ιστορία του Βορείου Ελληνισμού, Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη, σ. 354-361.

18. Ευ. Κ. Γ. Καρσανίδης (1996), *Η Παιδεία στο Ν. Δράμας (1840-1913), Πρακτικά Συνεδρίου, Η Δράμα και η Περιοχή της*, Δράμα, σ. 237.

19. Ό.π., σ. 238, όπου και σχετική βιβλιογραφία.

20. Ό.π., σ. 237-247.

βιβλιαρίου στο επάνω αριστερό μέρος. Μετά το «ευρετήριο» έχουμε αναλυτικά τα ατομικά τους στοιχεία, στα οποία εκτός από το ονοματεπώνυμο, το όνομα πατρός και το έτος γεννήσεως, σημειώνονται, επίσης, ο τόπος γέννησης, ο τόπος εγγραφής και η «οικογενειακή κατάσταση». Στο κάτω μέρος της σελίδας υπάρχει η φωτογραφία της νηπιαγωγού, θεωρημένη από τον εκάστοτε Επιθεωρητή. Στη συνέχεια σημειώνονται τα προσόντα σπουδών και οι συγγραφικές εργασίες και έπονται η «βαθμολογική εξέλιξις» και η προϋπηρεσία στην Ελλάδα ή σε ελληνικά σχολεία της αλλοδαπής.

Στις σελίδες αυτές αναφέρεται το όνομα και η ιδιότητα του διενεργήσαντος την επιθεώρηση, η ημερομηνία, η περιήληψη της εκθέσεως και η υπογραφή του ελέγγαντος. Η περιήληψη της εκθέσεως είναι το συμπέρασμα που βρίσκεται στην αναλυτική έκθεση του εκάστοτε Επιθεωρητή ή εκπαιδευτικού στον πέμπτο υποφάκελο του ατομικού φακέλου (από το 1950 και εξής). Είναι, συνήθως, μονοσέλιδη ή δισέλιδη και ξεκινά ως εξής: Στο πρώτο φύλλο και πάνω αριστερά σημειώνεται το σχολικό έτος και το ονοματεπώνυμο του επιθεωρητή. Έπονται τα ατομικά στοιχεία της εκπαιδευτικού, όπου εκτός των άλλων αναφέρονται ο χρόνος προϋπηρεσίας, ο βαθμός της εκπαιδευτικού και η ημερομηνία επιθεωρήσεως.

Ακολουθούν τα θεμελιώδη καθήκοντα, όπου αναφέρεται, αν είναι νομιμόφρων και νομοταγής η εκπαιδευτικός και στη συνέχεια καταγράφονται στα ειδικά καθήκοντα η πορεία της διδασκαλίας, η πρόοδος των μαθητών και η εσωσχολική - εξωσχολική δράση της. Μετά αναφέρονται οι αμοιβές και ποινές και ύστερα ακολουθούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εκπαιδευτικού σχετικά με την υγεία, συμπεριφορά και μόρφωση. Η έκθεση τελειώνει με το συμπέρασμα, όπου αναφέρονται τα ουσιαστικά προσόντα της εκπαιδευτικού, κωδικοποιημένα σε έξι τομείς ελέγχου: α) Επιστημονική κατάρτιση. β) Παιδαγωγική κατάρτιση και διδακτική ικανότητα. γ) Διοικητική δεξιότητα, ηγετικά προσόντα. δ) Υπηρεσιακή ευσυνειδησία. ε) Στοιχεία ήθους, κοινωνική παράσταση, συμπεριφορά. στ) Δραστηριότητα. Οι τομείς ελέγχου του Επιθεωρητή αξιολογούνται περιγραφικά και η αξιολόγηση στηρίζεται στην κλίμακα εξάιρετος, λίαν καλός, καλός, μέτριος ..., η οποία κωδικοποιείται αριθμητικά, κατά τομέα ελέγχου.

Κατά την επεξεργασία των στοιχείων, δώσαμε αριθμητικές τιμές στους παραπάνω χαρακτηρισμούς, ποσοτικοποιώντας τα ποιοτικά αυτά χαρακτηριστικά (υπόμνημα 1). Στη συνέχεια αναζητήσαμε τις Μέσες Τιμές και τις αποκλίσεις των αξιολογήσεων της κάθε νηπιαγωγού και στους έξι τομείς ελέγχου, αλλά και τις μέσες τιμές και αποκλίσεις των αξιολογήσεων του κάθε Επιθεωρητή αντίστοιχα.

Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων

Υπόμνημα 1

<i>Κατάριση Δράση</i>	αδιάφορος	0	<i>Εμφάνιση</i>	αδιάφορος	0
	όχι	1		μέτρια	1
	μέτρια	2		αρκ. καλή	2
	αρκετή	3		καλή	3
	ναι (επάρκεια)	4		πλέον καλή (επάρκεια)	4
	λίαν	5		λίαν καλή	5

Για την εξασφάλιση εγκυρότερων αποτελεσμάτων εστίασαμε την προσοχή μας στις βαθμολογίες των Επιθεωρητών που είχαν πάνω από 5 αξιολογήσεις. Ενώ απομονώσαμε και μελετήσαμε τις αξιολογήσεις τριών Επιθεωρητών με βάση τον βαθμό επιείκειας και αυστηρότητας (επιεική, μέτρια επιεική, αυστηρό). Τέλος, αντιπαράθεσαμε τις αξιολογήσεις - βαθμολογίες των Επιθεωρητών με τις αντίστοιχες εκθέσεις τους.

Οι (27) νηπιαγωγοί που υπηρέτησαν στον Νομό Δράμας (1919-1958)

Οι περισσότερες νηπιαγωγοί που υπηρέτησαν στη Δράμα την υπό εξέταση περίοδο, είναι ορφανές και αγροτικής, κυρίως, καταγωγής, ενώ για πολλές νηπιαγωγούς αγνοούνται τα στοιχεία, όπως φαίνεται (πίνακας 1).

Πίνακας 1 Προέλευση

<i>Επάγγελμα Πατέρα</i>	<i>Αγρότες</i>	<i>Μικροπωλητές</i>	<i>Έμποροι</i>	<i>Ορφανές</i>	<i>Χωρίς Στοιχεία</i>
4	8	4	2	8	5

Το μεγαλύτερο ποσοστό των νηπιαγωγών κατάγεται από τις Σέρρες ή είναι πρόσφυγικής καταγωγής, μόνο δύο (2) είναι από τη Δράμα και το υπόλοιπο από τη Νότια Ελλάδα, Πελοπόννησο και τα νησιά (πίνακας 2).

Πίνακας 2 Καταγωγή

<i>Καταγωγή</i>	<i>Δράμα</i>	<i>Σέρρες</i>	<i>Ηλεία</i>	<i>Αχαΐα</i>	<i>Αττική</i>	<i>Ρέθυμνο</i>	<i>Ζάκυνθο</i>	<i>Μελένικο</i>	<i>Πρόσφυγες</i>
Νηπ/γοί	2	12	1	1	1	1	1	2	6

Εκθέσεις «Υπηρεσιακής Ικανότητας» των Νηπιαγωγών Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Δράμας (1920-1960)

Οι περισσότερες νηπιαγωγοί είναι γεννημένες στη χρονική περίοδο από το 1901-1920 (πίνακας 3).

Πίνακας 3 Ηλικία

<i>Δεκαετία Γέννησης</i>	<i><1900</i>	<i>1901-1910</i>	<i>1911-1920</i>	<i>1921-1930</i>	<i>1931-1940</i>	<i>1941-1950</i>
Νηπιαγωγοί	1	13	7	2	3	1

Αναφορικά με την εκπαίδευσή τους, οι περισσότερες νηπιαγωγοί έχουν αποφοιτήσει από το Διδασκαλείο Σερρών και το Διδασκαλείο Καλλιθέας και λιγότερες από τα Διδασκαλεία Έδεσσας, Θεσσαλονίκης και Αδριανούπολης (πίνακας 4).

Πίνακας 4 Σπουδές

<i>Διδασκαλεία</i>	<i>Σερρών</i>	<i>Καλλιθέας</i>	<i>Έδεσσας</i>	<i>Θεσσαλονίκης</i>	<i>Αδριανούπολης</i>
Νηπιαγωγοί	16	5	3	2	1

Βαθμολογητές

Από τη μελέτη των ατομικών βιβλιαρίων των νηπιαγωγών της υπό έρευνας περιόδου, προέκυψαν είκοσι (20) βαθμολογητές που ασκούσαν το έργο της αξιολόγησης. Από αυτούς δεκαπέντε (15) κατέχουν τον βαθμόν του Επιθεωρητή και πέντε (5) είναι αναπληρωτές επιθεωρητών. Ο αριθμός των εκθέσεων κάθε Επιθεωρητή ή αναπληρωτή κυμαίνεται από μία μέχρι δεκατέσσερις (1-14).

Ευρήματα

- 1) Η έρευνα ανέδειξε τη θετικότερη αξιολόγηση των αρχαιότερων εκπαιδευτικών.
- 2) Οι εκθέσεις περιέχουν αξιολογήσεις από το «αδιάφορος» ως το «λίαν καλώς».
- 3) Η μέση τιμή της αξιολόγησης είναι λίγο κάτω από το «επαρκής».
- 4) Η χειρότερη μέση αξιολόγηση (3,69) δίδεται στη διοικητική ικανότητα και κοινωνική εμφάνιση και η καλύτερη (4,13) δίδεται στη δράση. Ανά νηπιαγωγό υπάρχουν από 0 ως 44 εκθέσεις.
- 5) Η μέση τιμή διακύμανσης είναι 1,72, όχι ιδιαίτερα μεγάλη, που σημαίνει ότι η αξιολόγηση δεν είναι ακριβής, αλλά τυποποιημένη.

Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων

- 6) Οι χαρακτηρισμοί έχουν κυρίως θετική χροιά.
- 7) Οι αξιολογήσεις είναι πλήρεις χαρακτηρισμών, χωρίς τεκμήρια, χωρίς παραδείγματα και λοιπές εξηγήσεις.
- 8) Οι αξιολογητές - επιθεωρητές δε φαίνεται να έχουν αρνητική προκατάληψη.
- 9) Υπάρχουν γενικοί χαρακτηρισμοί (π.χ. γενική μόρφωση, αξιοπρεπής) που δεν μπορούμε να εκτιμήσουμε από πού τη διακρίνουν.
- 10) Γενικά δίνει την αίσθηση μιας διαδικασίας ανεπαρκούς.

Από τους 20 βαθμολογητές, μόνο οι 8 έχουν πάνω από 6 αξιολογήσεις και οι υπόλοιποι 12 από 1-5. Η βαθμολογία διαφοροποιείται από εξεταστή σε εξεταστή και κυμαίνεται από 5 η υψηλότερη μέχρι 3,35 η χαμηλότερη, με πολύ μικρή διακύμανση. Υπάρχουν δύο ομάδες βαθμολογητών, στη μία παρατηρείται χαμηλή διακύμανση στη βαθμολογία (0-1) και υψηλή διακύμανση (2-4). Στην πρώτη περίπτωση παρατηρείται ένα είδος επιείκειας ή δε γίνεται αξιολόγηση ή δεν έχουν οι αξιολογητές την επιστημονική κατάρατιση.

Στη μεταπολεμική περίοδο, οι εκθέσεις των Επιθεωρητών αποτελούν τον κύριο παράγοντα που ρυθμίζει την υπαλληλική σταδιοδρομία των εκπαιδευτικών. Η κατηγοριοποίηση των δασκάλων που επιτρέπει σε πολύ νεότερους να προάγονται νωρίτερα από παλαιότερους στην υπηρεσία συναδέλφους τους²¹, γίνεται με βάση αποκλειστικά την έκθεση ουσιαστικών προσόντων, καθώς και με βάση τις ποινές που επιβάλλουν και τις αμοιβές που απονέμει ο Επιθεωρητής²².

21. Θεοδώρου, Ι. (1968), Αι ηθικά αμοιβά των διδασκάλων και τα κριτήρια των επιθεωρητών εις τας εκάστοτε συντάξεις των εκθέσεων, *Το Σχολείο και το Σπίτι*, 12.

22. Ν.Δ. 3379/1955 «Περί του προσωπικού της Δημοσίας Εκπαιδύσεως» (Ε.τ.Κ. αρ. 260, 20/9/1955, τ. Α') Σύμφωνα με τον Νόμο αυτό, καθορίστηκαν οι βαθμοί των δασκάλων από τον 8^ο έως τον 3^ο. Η προαγωγή μέχρι τον 6^ο γινόταν ανά διετία με εισήγηση του επιθεωρητή προς το Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Στοιχειώδους Εκπαιδύσεως. Για την προαγωγή στον 5^ο βαθμό χρειαζόταν τριετής υπηρεσία αλλά ο επιθεωρητής συνέτασσε τρεις πίνακες με τους: α) κατ' εκλογήν, β) κατ' αρχαιότητα και γ) μη προακτέους δασκάλους. Οι θέσεις του 5^{ου} βαθμού που ήταν περιορισμένες καλύπτονταν με αναλογία 2:1 (κατ' εκλογήν και κατ' αρχαιότητα αντίστοιχα). Για την προαγωγή στον 4^ο βαθμό συντάσσονταν τέσσερις πίνακες: α) κατ' απόλυτον εκλογήν, β) κατ' εκλογήν, γ) κατ' αρχαιότητα και δ) μη προακτέοι. Η προαγωγή στον πιο περιορισμένο αριθμό θέσεων του 4^{ου} βαθμού γινόταν με αναλογία 3:2:1 (κατ' απόλυτον εκλογήν, κατ' εκλογήν και κατ' αρχαιότητα αντίστοιχα). Τέλος, η προαγωγή στις (ακόμη πιο περιορισμένου αριθμού) θέσεις του 3^{ου} βαθμού γινόταν μόνο με απόλυτη εκλογή από το Κ.Υ.Σ.Σ.Ε., στο οποίο υποβάλλονταν οι φάκελοι με τις εκθέσεις και όλα τα στοιχεία του 10% των δασκάλων κάθε περιφέρειας, οι οποίοι εκτός από τα απαιτούμενα έτη υπηρεσίας είχαν τα περισσότερα ουσιαστικά προσόντα (καλύτερες εκθέσεις). Βλ. Β.Δ. 380/12/6/1958, «Περί συστάσεως και συνθέσεως Υπηρεσιακών Συμβουλίων και τρόπου διενεργείας προαγωγών και μεταθέσεων του προσωπικού της Δημοσίας Εκπαιδύσεως και της επ' αυτού ασκουμένης πειθαρχικής δικαιοδοσίας τε και διαδικασίας», (Ε.τ.Κ. αρ. 95, 25/6/1958, τ. Α'). Η προαγωγή από τον 8^ο μέχρι τον 6^ο γίνεται μόνο με βάση τα έτη υπηρεσίας, η

Αν λάβουμε υπόψη ότι: α) ένα μικρό ποσοστό δασκάλων φτάνει στους ανώτερους βαθμούς, β) η προαγωγή στους βαθμούς αυτούς γίνεται με κριτήρια κυρίως τη βαθμολογία που περιέχεται στις εκθέσεις των Επιθεωρητών και γ) η προαγωγή σε ανώτερο βαθμό έχει σημαντικές διαφοροποιήσεις στις αποδοχές, αντιλαμβανόμαστε τη σημασία της ατομικής αξιολόγησης των δασκάλων και τις επιπτώσεις της σύνταξης εκθέσεων ουσιαστικών προσόντων στην υπηρεσιακή και την προσωπική ζωή τους²³.

Παρατηρήσεις

Η επιλογή του ενός ή του άλλου όρου, αξιολόγηση, έκθεση απολογισμού, παρακολούθηση, ανάλυση, μέτρηση αποκλίσεων, έλεγχος, λογιστικός απολογισμός, συνεπάγεται και διαφορετική πρακτική. Η εξέταση των πρακτικών αναδεικνύει μια θεμελιώδη διαφορά ανάμεσα στον έλεγχο και στην αξιολόγηση. Ελέγχω σημαίνει επαληθεύω, εάν ο στόχος που είχε τεθεί επιτεύχθηκε ή μετρώ την απόκλιση μεταξύ αποτελέσματος και αρχικού μοντέλου. Ενώ αξιολογώ σημαίνει, επίσης, επαληθεύω, εάν οι στόχοι που είχαν τεθεί, επιτεύχθηκαν, αλλά επιπλέον σημαίνει διατυπώνω μία κρίση ως προς τα αποτελέσματα που συγκέντρωσα και επιχειρώ να τους προσδώσω νόημα εξηγώντας τα όσα συνέβησαν²⁴. Κάθε αξιολόγηση προϋποθέτει την εφαρμογή διαδικασιών που στοχεύουν στη συλλογή δεδομένων, την ταξινόμηση, τη μέτρηση, την ανάλυσή τους, ώστε να καταλήξουμε σε κάποιες μη αυθαίρετες κρίσεις. Οι κρίσεις αυτές, αν και αξιολογικές, θα τεκμηριωθούν. Θα στηριχθούν στο υλικό που προέρχεται από ανάλυση. Θα φωτιστούν από την επιστημονική διερεύνηση²⁵. Με αυτήν την έννοια είναι απαραίτητες η συγκρότηση ενός πλέγματος αξιολόγησης, ενός πλαισίου, η επιλογή κριτηρίων αξιολόγησης, η συγκρότηση μεθόδου αξιολόγησης, η διατύπωση κρίσεων και τέλος η διατύπωση προτάσεων²⁶.

προαγωγή στον 5^ο βαθμό γίνεται κατ' εκλογή και κατ' αρχαιότητα, η προαγωγή στον 4^ο γίνεται με ενιαίο πίνακα προαγομένων κατ' εκλογή ή κατ' αρχαιότητα, ενώ η προαγωγή στους 3^ο και 2^ο βαθμούς γίνεται μόνο κατ' εκλογή, δηλαδή μόνο με βάση τις εκθέσεις ουσιαστικών προσόντων που συντάσσουν οι επιθεωρητές. Β.Δ. 857/31/10/1965, «Περί του τρόπου προαγωγής Δημοδιδασκάλων και Νηπιαγωγών», (Ε.τ.Κ. αρ. 2045, 12/11/1965, τ. Α').

23. Για τον λόγο αυτό ήδη από το 1953 η Δ.Ο.Ε. ζητούσε στους πίνακες των κατ' απόλυτον εκλογήν να μην περιλαμβάνεται παρά μόνο το 10% και στους πίνακες των κατ' εκλογήν το 40% των δικαιουμένων προαγωγής. Βλ. Δ.Ο.Ε. (1954) *Πρακτικά ΚΕ Γενικής Συνελεύσεως, 6 – 13 Ιουλίου 1953*, Αθήνα.

24. P. Demunter, (2001), Η αξιολόγηση, θεωρητική και πρακτική προσέγγιση, *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου*, Μεταίχμιο, σ. 27-8.

25. Ο.π., σ. 29.

26. Ο.π., σ. 34.

Με βάση τα ευρήματα που προέκυψαν από την παρούσα έρευνα διαπιστώνουμε ότι οι αξιολογήσεις των Επιθεωρητών βρίθουν χαρακτηρισμών αλλά χωρίς τα αντίστοιχα τεκμήρια.

Δεν αισθάνονται μάλιστα την ανάγκη να τους αιτιολογήσουν και επομένως θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι οι χαρακτηρισμοί αυτοί είναι αυθαίρετοι.

Ελέγχεται η ιδιωτική ζωή και οι πολιτικές πεποιθήσεις.

Πρόκειται για μια διαδικασία που δε στηρίζεται στη συλλογή στοιχείων και δεδομένων με υψηλή λεπτομέρεια σε σχέση με τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος, τις μεθόδους διδασκαλίας, την υλικοτεχνική υποδομή, τον διοικητικό έλεγχο αλλά για μια διαδικασία περισσότερο τυπική με πολλές παραλείψεις.

Μια διαδικασία, κατά τη γνώμη μας, μη διαβλητή θα έπρεπε να δίνει έμφαση στην επιμελή καταγραφή στοιχείων διδακτικής, παιδαγωγικής, διοικητικής, οργανωτικής ικανότητας μέσα από συγκεκριμένες στιγμές της επιθεώρησης που θα καταγράφονταν επιμελώς. Βέβαια, στην περίοδο μετά το 1960, παρατηρείται βελτίωση στο σύστημα, υπάρχουν πλέον εκθέσεις με πιο εκτενείς περιγραφές που αποφεύγουν τους χαρακτηρισμούς και εστιάζουν στο έργο, αλλά πάλι υπάρχουν ασάφειες και ελλείψεις. Η διαδικασία αυτή ανακόπτεται και παρατηρείται παλινδρόμηση, κατά την περίοδο της δικτατορίας, όταν οι Επιθεωρητές συμπληρώνουν την έντυπη *Έκθεσιν Υπηρεσιακής Ικανότητας*, για να καταργηθεί, τέλος, στις μέρες μας.

Βιβλιογραφία

- Ανδρονόπουλος, Β., & Μαθιουδάκης, Μ. (1998). Νεοελληνική διοικητική ιστορία. *Διοικητική Μεταρρύθμιση*. Αθήνα.
- Βακαλόπουλος, Κ. Α. (1990). *Ιστορία του Βορείου Ελληνισμού, Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Demunter, P. (2001). Η αξιολόγηση, θεωρητική και πρακτική προσέγγιση. *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 27-8.
- Δ.Ο.Ε. (1954). *Πρακτικά ΚΕ Γενικής Συνελεύσεως, 6 – 13 Ιουλίου 1953*. Αθήνα.
- Θεοδώρου, Ι. (1968). Αι ηθικάί αμοιβαί των διδασκάλων και τα κριτήρια των επιθεωρητών εις τας εκάστοτε συντάξεις των εκθέσεων. *Το Σχολείο και το Σπίτι*, 12.
- Ιορδανίδης, Γ. (2002). *Ο ρόλος του Προϊσταμένου Διεύθυνσης και Γραφείου Εκπαίδευσης*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

- Καραφύλλης, Α. (2002). Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης στην περίοδο της Δικτατορίας (1967-1974) σύμφωνα με τις εκθέσεις υπηρεσιακής ικανότητας εκπαιδευτικών λειτουργών δημοτικής εκπαίδευσης. *Αντιτετράδια της εκπαίδευσης*, 60-61, σ. 104-109.
- Καρσανίδης, Ευ. (1996). Η Παιδεία στο Ν. Δράμας (1840-1913). *Πρακτικά Συνεδρίου, Η Δράμα και η Περιοχή της*. Δράμα, 237-247.
- Λέφας, Χρ. (1942). *Ιστορία της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Μπαγάκης, Γ. (2001). *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Μπουζάκης, Σ. κ.ά. (1986). *Η κατάρτιση των δασκάλων-δασκαλισσών και των νηπιαγωγών στην Ελλάδα 1830-1933*, τ. 2. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπουζάκης, Σ. (2002). *Νεοελληνική εκπαίδευση (1821-1998)*. Αθήνα: Gutenberg.
- Νομοθετικό Διάταγμα 3379/1955 (Περί του προσωπικού της Δημοσίας Εκπαιδύσεως) (Ε.τ.Κ. αρ. 260, 20/9/1955, τ. Α).
- Νομοθετικό Διάταγμα 651/1970 (Ε.τ.Κ. αρ. 179, 28/8/1970, αρ. 26).
- Νόμος 2355/1953
- Νόμος 3997/1959.
- Νόμος 4346/1929.
- Νόμος 526/1948.
- Νόμος 6/2/1834 (Ε.τ.Κ. 11/3-3-1834. άρθρ. 53-55).
- Τουλουπής, Φ. (1985). *Για τη δημοκρατία στη Δημοτική Εκπαίδευση. Άρθρα και μελετήματα δημοκρατικής παιδείας*. Αθήνα: Συμυρνωτάκης.
- Τσακίρη-Καραμιχάλη, Αι. (2002). Η πορεία της προσχολικής αγωγής στο Ν. Δράμας κατά τον 19^ο και 20^ο αιώνα. *Πρακτικά Συνεδρίου, Η Δράμα και η Περιοχή της*, Δράμα, 417-431.
- Τσεσμετζή, Θ. (1991α). *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 2, 11-12.
- Τσεσμετζή, Θ. (1991β). *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 3, 6-12.
- Τσεσμετζή, Θ. (2003). Εικόνες της Προσχολικής Αγωγής. *Γέφυρες*, 8, 20-28.
- Φράγκος, Χρ. (1985-1986). Από τον επιθεωρητή στο σχολικό σύμβουλο. *Τα εκπαιδευτικά*, 1, 35-42.
- Χαρίτος, Χ. (1998). *Το ελληνικό νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*. Αθήνα: Gutenberg.

Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων

Παράρτημα

Υλικό από το Αρχείο²⁷ Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Δράμας

Εικόνα 1 Περίληψη Αξιολόγησης από Ατομικό Βιβλιάριο (1943-1952)

ΠΕΥΛΙΑΦΙΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ						ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΝΑΚΡΙΣΕΩΝ	
Περίοδος		Έκθεση			Περίληψη (Επιφ. γυροσταν-μυθ)	Παρατήρηση	
Μην	Έτος	Αριθμός	Ημ	Μην			
	1944		11	6	1944	Έχει μικρά γιν. διδακτική και επί το έργο του, έργων του.	κατά και ἀφαιρηματική μορφή, διοικητική έπαρση, είναι ζωντανή σελάρ και έχει καλή οικονομία.
			11	6	1944	Εργαστήρι μισά	Ζήλον.
	1945	87	23	12	1945	Έχει καί είνε διδακτική: 4 κα μί της καρί	καρί με διά τό έργον έ μορφή νή. Διοικητική: Δεξιά. Φρόνηση. οικονομική έπαρση.
5	1949		20	9	1949	Επιθεωρησιακή έργον έ μορφή διδακτική: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί.	Έχει καί είνε διδακτική: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί.
4	1951					Ηρένεται ωφί, υπ των υποβληθέντων. Διά διοικητική, υπ διοικητική, υπ διοικητική, υπ διοικητική.	διαφορώ με τή συνήδη μορφή διδακτική έπαρση διοικητική υπ έπαρση διοικητική, υπ διοικητική, υπ διοικητική.
5	52					Γενική μορφή διοικητική έπαρση, υπ διοικητική, υπ διοικητική, υπ διοικητική.	Γενική, διδακτική έπαρση διοικητική έπαρση, υπ διοικητική, υπ διοικητική, υπ διοικητική.
2	1952					Γενική μορφή: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί.	Γενική μορφή: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί. Διοικητική: 23 κα μί της καρί.

27. Τα ονόματα των νηπιαγωγών και των επιθεωρητών της εποχής που ερευνούμε θα είχαν βέβαια ιστορικό ενδιαφέρον, αλλά για λόγους δεοντολογίας δεν μπορούν να ανακοινωθούν.

Εκθέσεις «Υπηρεσιακής Ικανότητας» των Νηπιαγωγών Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Δράμας (1920-1960)

Εικόνα 2 Αναλυτική αξιολόγηση (1955)

, νηπιαγωγού, επί βαθμῆ β' της

Β. Κατηγορίας.
 Διά τὸ χρονικόν διάστημα ἀπὸ 1.1.1955 ἕως 31.12.1955.
 Συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ
 ῥητοῦ Στοιχειώδους Ἐκκοιδι οὐσίας Β: Ἀρχαῖος, ἐπί βαθμῆ β'.

Ἡ κρίνονμένη κατὰ τὸ ὅς ἄνω χρονικόν διάστημα ὑπέρτειπεν εἰς 1/τέλειον νηπιαγωγέον Β: Ἀρχαῖος Β: Περιφερείας Ἀρχαῖος καὶ ἡ σχολική μετὰ τὸ ἔργον της ὡς νηπιαγωγός καὶ διευθύντρια τοῦ νηπιαγωγείου.

I. Θεμελιώδη καθήκοντα καὶ περιορισμοὶ τῆς ὑπαλλήλου:
 Ἐξετέλεσεν ἠθοικῶς. Ἐπεί συναίσθησεν τῆς ἀποστολῆς της. Ἦνοι πρόθυμος ἄλλοι εἰς ἐκτέλεσιν ἀποστολῶν, εὐγενής τοῖς τρόποις συμπεριφορῆς ἐνὸς καὶ ἐκτός ὑπηρεσίας καὶ ἀξιοπρεπῆς εἰς τὰς κοινωνικὰς της σχέσεις.
 Τοκτική εἰς τὸ ἔργον της. Πλοιστήν ἐκπαιδευτικὴν κίνησιν ἀναπτύσσει τὸ νηπιαγωγέον της.
 Κατὰ ταῦτα εἰς συμπεριφορᾶν εἶναι ἀξιοπρεπῆς εἰς δὲ τὴν ἄρσιν ἐργατικῆς μόλης.

II. Παιδαγωγικὰ καθήκοντα τῆς ὑπαλλήλου:
 Προεργάζετο ὄντως ἀντιμετωπίζουσα τὸ διδακτικόν της ἔργον, κακοῦσε τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐκπαίδευσίς της. Ἐπισταθμίζουσα κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν συγκρατεῖ τὸ διαφέρον της τάξεως της καὶ κινεῖ τὴν αὐτενεργείαν τῶν νηπίων της ἀναλόγως.
 Ἐκτελέσασα τῆς ἐργασίας της κρίνοντα ἐπαρκῆ, ἄλλοι.
 Διδακτικῶς, ὄντως κρίνοντα ἐπαρκῆ ἄλλοι.
 εἶναι εὐνοειδέπτος ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθήκοντων της. Προεργάζετο ἐγκρίτως εἰς τὸ ἔργον της καὶ ἂν ἐπιθυμῆ ὄν ὄντως νὰ ἐκτελέσῃ τὸν πρόθυμος τὸς ἀνατιθεμένουσιν αὐτῆ ἔργασις, ἀξιοπρεπῆς τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ἄλλοις.

ἔχει καλῶς ἄλλοι ὄργανους τὴν λειτουργίαν τοῦ νηπιαγωγέου της. Ἐπιβλέπεται εἰς τὸ νηπίον της. Ἐκτελεῖ δὲ τὴν καθήκοντα καὶ τοκτικὴν φροντίειν αὐτῶν. εἶναι εὐνοειδῆς καὶ διακεκορῶναι ἀνατιθεμένουσιν αὐτῆ ἔργον ταχῶς ἄλλοι.
 ἂν γένει δὲ διοικητικῶς κρίνοντα ὀρεξίᾳ ἄλλοι.

III. Πειθαρχικὰ ἀεικνήματα καὶ ἠθικαὶ ἀμοιβαί:
 Κατὰ τὸ ὅς ἄνω χρονικόν διάστημα ὄν ἐπεβλήθη τῆ κρίνονμένη πειθαρχικῆς τῆς κοινῆς, ὀδεῖ τὴ ἀνεμετῆθη ἠθικῆς τῆς ἀμοιβῆς.

IV. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα:
 Κατέχει τὴν δὲ τὰς νηπιαγωγέας ὄν, ἀμειωθητίσιμον ὅ εἶναι ἂν προετοιμάζεται κατ'ὄνιον δὲ τὸ ἔργον της. Ἐπιστημονικῆ κατάρτισις ἐπαρκῆς.
 Σοβαρῆ, τιμῆ, ἠθικῆ, εὐγενῆς, φιλότιμος, καλῶς ὄν γένει ἠθους καὶ χαρακτήρος.
 Ἦ κατὰ ταῦτα ἡ περὶ ἧς πρόκειται νηπιαγωγέας οὐσα εἰς πειθαρχικῶς καὶ διδακτικῶς ἐπαρκῆς, διοικητικῶς ἀξιοπρεπῆς, ὡς πρὸς τὴν εὐνοειδέπτος ἀνεμετῆθησιν, τὴν συμπεριφορᾶν ἀξιοπρεπῆς καὶ τὴν ὄντων ἐργατικῆς μόλης.

ὄντων μετὰ ὄντων καὶ πλήρεις προτάσεις. Κατέχουν γνώσεις ἐπαρκῆς, ἀξιοπρεπῆς καὶ θετικῆς. Δι' ἀξιοπρεπῆς των, ἡ χειροτεχνική καὶ ἰκονογραφική ἀξιοπρεπῆς των ἔχουν ἀξιοπρεπῆς ἐπαρκῶς. Ἀγαπᾶν τὸ νηπιαγωγέον καὶ τὴν νηπ/γόν καὶ ἔχουν ἠθος καλόν.

Παρατηρήσεις: Ἡ νηπ/γός ἰκανῆ ἐπιστημονικῆ καὶ εἶναι μελετηρῆ καὶ προεργάζετο, κατέχει τὴν ἠθικῆν, τὴν ἠθικῆν οὐδεῖς. εἶναι μεθοδικῆ καὶ ἐπαρκῆς ἐκτελεῖται μετὰ ὄντων ἀξιοπρεπῆς. Ἀγαπᾶ τὸ ἔργον της καὶ ἀξιοπρεπῆς μετὰ ὄντων ἀξιοπρεπῆς τὴν ἠθικῆν.

Γ' Ἀξιοπρεπῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς ὄντων: Προεργάζετο τὴν σχολικὴν ἠθικῆν. Προεργάζετο ἐκπαιδευτικῶς καὶ ἀξιοπρεπῆς εἰς τὴν ἔργασίαν της. Συμμετέχει πρόθυμος εἰς τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἐκπαιδευτικὰς τῶν σχολείων καὶ εἶναι ὄντως πρόθυμος διὰ πᾶσαν ἔργασίαν ἀξιοπρεπῆς μετὰ τὸ ἔργον της.
 εὐνοειδῆς ὄντων ἀξιοπρεπῆς τὸ νηπ/γέον καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ νομοτάξις τὸ ὑπηρεσιακῆ βιβλίον.

III. Πειθαρχικὰ ἀεικνήματα:
 β) Ἀμοιβαί β)

IV. Χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα:
 εἶναι ὄντως καὶ μετὰ ὄντων κοινωνικῆν ἐκπαιδευτικῆν. Ἀπὸ ὄντων ὄντων εἶναι ἐξαιρετικῶς ἠθικῆς, οὐδεῖς, ἠθικῆς, εὐνοειδῆς, φιλότιμος, φιλότιμος. ἔχει καλῶς ὄντων ὄντων καὶ κρίνειν. Συμμετέχει ὄντως μετὰ τῶν ἀξιοπρεπῆς της, τῶν ὄντων ὄντων ὄντων. Χαίρει γενικῶς ἐκτιμήσεως.

V. ΕΥΝΟΙΟΛΟΓΙΑ
 Κατὰ τὰ ὄντων χαρακτηριστικῶς ὡς ἀξιοπρεπῆς
 1. Ἐπιστημονικῶς: ἄλλοι ἢ ἰκανῆ
 2. Διδακτικῶς: ἄλλοι ἰκανῆ
 3. Διοικητικῶς: ἄλλοι ἀξιοπρεπῆς
 4. τὴν εὐνοειδέπτος: ἄλλοι εὐνοειδέπτος
 5. τὴν ἀξιοπρεπῆς: ἄλλοι ἀξιοπρεπῆς
 6. τὴν ὄντων: ἀξιοπρεπῆς

Ἐκπαιδευτικῆς